

Budapestre vonatkozó ujságcikkek

Osztályozás

9.439

Szerző:

Dezses György

Cím:

Nagy Sándor József a hős honvéd tábornok

Forrás:

Utolsó Budapest 1957 III. 1

Hely:

Idő:

"1848"

Személy:

Helyszám:

(Hely)

(Idő)

(Köt. v. füz.)

(Oldal)

Ósháza — 1896/50

NAGY SÁNDOR JÓZSEF

a hős honvéd tábornok

1844 húsvét vasárnapján nagy volt a sürgés-forgás Nagy Sándor Józsefék nagyváradai házatáján. Hogyne lett volna olyan nagy az izgalom, hisz most érkezik a Józsi, pontosabban Nagy Sándor József huszárkapitány, egyenesen Bécsből, a császár udvarából. Már két esztendeje is elmúlt, hogy utoljára odahaza járt.

Edesanyja izgatottan szaladt ki a kapuba. Eppen most kanyarodott a postakocsi a fogadó elé. Zömök, szélesvállú, izmoskarú férfi lép ki a kocsiból. Igazi huszár. De most nem egyenruhában érkezett. Már megírta leveleiben, melyben érkezését jelezte, hogy kilépett a hadseregből.

A viszontlátás vidám hangulatában, a remek ebéd után megindult a jókedvű beszélgetés. Józsi nevetve mesélte útiélmé-

nyeit, de egyszerre elkomorlyodott, amikor apja feltette a kérdést: Most pedig mondd, fiam, miért hagytad ott a hadsereget?

Nagy Sándor József elhallgatott egy percre, aztán kemény elhatározottsággal csendültek szavai: Nem engedte a becsületem, hogy tovább szolgáljam a császárt. Régóta figyeltem, hogy itt nálunk valami nincs rendjén. Most már világosan látom: Igaza

van Kossuthnak, Petőfinek és Táncsicsnak. A császár nem a magyar nép jólétével törődik, hanem csak azt nézi, hogyan tudna több adót kisajtolni a magyar jobbágyból. Őt nem érdekli, ha éhen vész is a nép, csak az ő haszna gyarapodjék. Azok a magyar urak pedig, akik ott lebzselnek körülötte, csak a koncot lesik és a császár aranyáért készek eladni népet és hazát. En nem árulok egy gyékényen ezekkel a becstelennel. Látom jól, ha a császár katonája vagyok, saját népem és hazám ellen kell harcolnom. Erre pedig nem vagyok kapható. Inkább leteszem a kardomat. Tudom, nem fog sokáig pihenni, ha szüksége lesz rám a hazának és a népnek, ott fogok küzdeni az elsők között.

*

Tényleg nem sokáig kellett pihennie a kardnak. A haza és a nép fegyverbe szólította fiait a szabadság kivívására. Kossuth Lajos felhívására, Petőfi lángoló szavainak hatása alatt megszületett 1848 nyarán a fiatal magyar honvédsereg. Az első naptól kezdve ott küzdött a szabadságért Nagy Sándor József honvéd őrnagy. Csatáról-csatára nőtt a híre, emelkedett rangja, tekintélye. A »Közlöny« harctéri tudósítója azt írta róla: »Tisztjei, katonái nagyon dicsérik, bátorságát és vitézségét felülmúlhatatlannak mondják.« Bámulatos elszántsággal harcolt. Az isaszegi ütközetben fénypontját érte el. Budavár bevételénél pedig..

*

Görgey szeméhez emeli a látcsövet és a hajnali félhomályban figyeli a küzdelem kibontakozását. Minden lépésért kemény harcot kell vívni és már a bástyafalakért folyik a csata.

Nagy Sándor József tábornok az I. hadtest parancsnoka a Krisztinaváros felől támad. Agyú a Nyárshegyről lövik a vár-

Budapestre vonatkozó ujságcikkek

Szerző: *Dejnes György*

Cím: *Nagy Sándor József a hős honvéd tábornok*

Forrás: *Uttörő*

Pondugyut 1951 III. 1

(Hely)

(Idő)

(Köt. v. fűz) (Old)

Osztályozás

Tárgy:

Hely:

Idő:

Személy:

Helyszám:

falat, a királyi istálló tájékán, a Szt. György-tér mellett. Aulich tábornok a II. hadtesttel délről támad, ágyú a Gellért-hegyről támogatják. A III. hadtest Knézits tábornokkal az élen a Város-major felől ostromolja a várat, tüzérsége a kis Svábhegyről lövi a bástyákat. Észak felől Kmetty ezredes támad a 15. hadosztállyal. Ágyúi a Kálvária-hegyről tüzelnek a várra.

Labognak a hajnali szélben a háromszínű zászlók és egyre magasabbra kúsznak a bástyafalon. Ha elesik egy honvéd, kettő áll a helyére. Kemény és véres küzdelem ez, de az eredmény nem lehet kétséges. A magyar fiúk a szabadságért küzdenek és aki a szabadságért harcol, annak győznie kell.

Alighogy a kelő nap első sugarai bearanyozzák a bástyafalat, sikerül a fal tetején egy kis hős csoportnak kitűzni a piros-fehér-zöld zászlót.

Görgey erősen figyel a távcsővel: a zászló mellett küzdő honvéd vállán aranyzsinór csillan, de most már az alakjáról is megismeri: Nagy Sándor József tábornok, az I. hadtest parancsnoka harcol a hősök élén. Es pár perc múlva levélkét hoz egy futár: »Budavár, 1849. május 21 reggel 5 órakor. A vár egy részét hadtestem már elfoglalta és meg is tartja. Honvédeim úgy küzdenek, mint az oroszlanok. Nagy Sándor J.«

Majd pár óra múlva újabb jelentés érkezik: »A vár az őrséggel együtt teljesen a hatalmunkban van. Nagy Sándor J.«

Görgey összehúzott szemében rosszindulatú fény villant meg. Nem szereti ezt a tábornokot. Ez az ember keresztüllhúzta az ő számításait. A múlt hónapban, 1849. áprilisában, amikor a Habsburg császár már közel egy esztendeje véres háborút viselt a magyar nép ellen. Kossuth javaslatot tett az országgyűlésnek, hogy fossa meg a magyar tróntól, ezt az áruló, gyalázatos családot. Így született meg 1849. április 14-én a Függetlenségi Nyilatkozat. Görgey, aki szívében mindig a császár híve maradt, elhatározta, hogy ebben a kérdésben szembeállítja a hadsereget a kormánnyal, megbuktatja a forradalmat, és katonai diktatúrát létesítve, ő maga veszi kezébe a hatalmat. De, amikor a tábornoki kar előtt célzott erre, Nagy Sándor József határozottan kiállt a Habsburg-ház ellen és élesen elítélte Görgey hatalomra törését. Ezzel egy időre megakadályozta Görgey áruló terveit.

Ezt a kudarcot Görgey nem bocsátja meg Nagy Sándor Józsefnek. Ezért még megfizet neki.

Arad, 1849. október 6. Az ítéletet már kihirdették. A 13 hős utolsó óráit éli a siralomházban. Nagy Sándor József viszi a szót: A mi harcunk elbukott, de a szabadság mégis győzni fog. Fiaink okulnak majd hibáinkból és diadalra viszik a nép ügyét. A mi harcunknak el kellett buknia, mert nem tisztítottuk meg sorainkat az árulóktól. Megtűrtük a hadsereg vezetésében az el-lenséggel paktáló Görgeyt és társait.

Súlyos hibát követtünk el, amikor nem szabadítottuk fel teljesen a jobbágyokat, megakadályoztuk a földosztást és ezzel el-idegenítettük a forradalomtól a paraszti tömegeket. mert szabadságharcot csak egységesen vívhat a nemzet.

Súlyos hibát követtünk el, hogy nem támogattuk az osztrák és olasz forradalmat, mert így magunkra maradtunk.

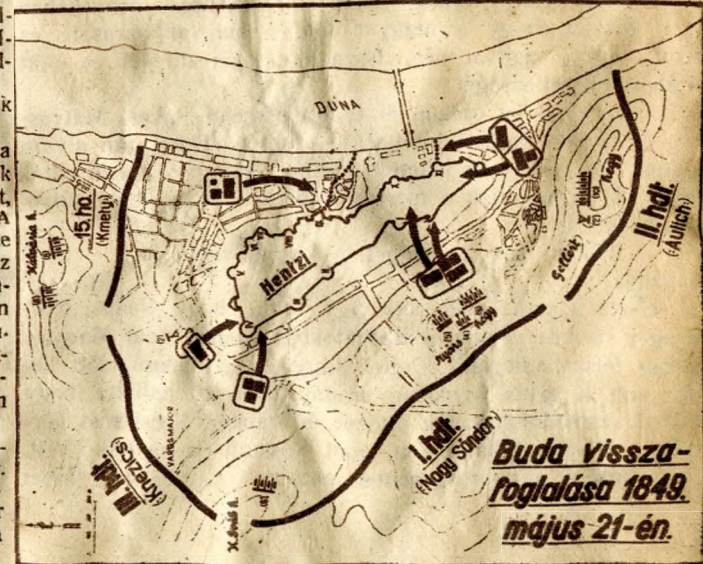
De talán mégsem vagyunk egyedül — mondta elgondolkozva Nagy Sándor József, — úgy hallottam, hogy szabadságharcunk leverésére idevezényelt orosz cári hadseregben mozgalom indult, hogy ne harcoljanak a szabadságért küzdő magyar nép ellen. A mozgalom vezetőjét, Guszev századost és hat társát kivégeztette a cári önkény. Kivégezték Rulikovszkij orosz ezredest is, aki száz katonájával együtt állt hozzánk és velünk együtt harcolt a szabadságért. Ők meghaltak, de én érzem és tudom, hogy nagyon sok ilyen ember van még Oroszországban és szerte a világon. akik látják, hogy a népek célja közös és ellenségük egy és ezeknek az embereknek a száma napról-napra nő. Ha pedig a szabadságukért küzdő népek egyszer összefognak, akkor senki sem állhat ellent nekik. Akkor a magyar nép is föl szabadul.

Csikordult az ajtó, belépett a pap és a hóhér. A beszélgetésnek végeszakadt. Az elítélteket a kivégzés színhelyére kísérték. A pap útközben kenetteljesen emlegette, hogy csak bizzanak istenben, még az akasztófa alatt is kaphatnak kegyelmet. Nagy Sándor József gúnyosan nézett végig rajta: »Nem ismernek azok ott fenn kegyelmet, csak a bosszút, csak a kegyetlenséget.«

Büszkén állt a bitófa alá és lelkesen kiáltotta: »Eljen a hazak!«

Nagy Sándor nem tévedett. A Szovjetunió szabadságszerető népeinek Vörös Hadserege, nem egészen száz esztendővel az ő hősi halála után, kiharcolta a magyar nép szabadságát is. És most már velük együtt küzdünk mi is, hogy megőrizzük legdrágább kincsünket — melyért évszázadokon keresztül oly sok hős ontotta vérért — békénket és szabadságunkat.

Dénes György

**Buda vissza-
foglалása 1849.
május 21-én.**